

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Адрес Рэдакцыі і Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ,
ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOSKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 6 га-
дзіны апрача свята.
Газета выходзіць раз у тыдзень.

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Цана абвестак:

на 1-ай старонцы 30 гр., 2 і 3-й — 25 гр. і на
4-ай — 20 гр. за радок дробнага друку у вад-
най палосцы. Жадаючыя іншых абвестак павін-
ны звярнуцца да Адміністрацыі.

Нашае становішча.

У вапшнія часы Польшча перажывала два крызісы ўраду. Урад Бартлеў дастаў дымісью, пасля быў утвораны ўзноў той самы ўрад Бартлеў, які ўзноў пайшоў у дымісью, і наастандак Пілсудскі, як ваенны міністар, стаў на чале польскага ўраду.

Усім добра ведама, што ў трох папярэдніх урадах быў ваенным міністрам марш. Пілсудскі, што за прэзідэнта быў выбраны кандыдат, якога выставіў Пілсудскі і што фактычна ўлада папярэдняга ўраду была ў руках камэнданта Пілсудскага; цяпер маем толькі тое, што і адказнасць за ўсю ўладу пры цяперашнім урадзе перайшла на фактычнага кіраўніка. Што-ж нам даў папярэдні ўрад „маёвай перамены“?

Папярэдні ўрад польскі, як і ўсе яго дзяды і прадзеда займаўся адносна Беларусаў толькі тым, каб як небудзь задушыць беларускі рух, каб зусім зьвесці із сьвету Беларусаў. Урад Бартлеў хацеў прыслужыцца польскай нацыяналістычнай правіцы, а затым ня толькі ня ўвёў ніякіх палёгкаў для Беларусаў, але яшчэ пастараўся адабраць тое, што ўжо было Беларусамі здабыта. Калі возьмем школьныя справы, дык там знайдзем, што ўрад Бартлеў ніводнай беларускай школы не адчыніў, хаця дэкларацыі на сотні беларускіх школаў ужо былі летас пададзены. Мала гэтага, ўрад Бартлеў пачаў паход проціў акцыі на прыватныя беларускія школы. Існуючыя летас у Вялейскім і Словіцкім павеце дзеве беларускія школы дагэтуль не функцыянуюць, бо школьныя інспектары не зацьверджаюць вучыцеля, або проста не даюць ніякага адказу на заявы на школы. Мала таго, ўрад Бартлеў завёў, сярод іншых перашкодаў на паўстаньне беларускай школы, яшчэ перашкоду ў форме штэмплёвай аплаты ад заяваў на беларускую школу.

Усе фармальнасці разам із штэмплёвай аплатай стаяць 20 зал. 50 гр. ад кожнай заявы. Гэтакім парадкам у сьлегім школьным годзе ня маем ніводнай навет прыватнай беларускай школы.

Калі перайдзем далей да зямельнага пытання, то тут маем тое самае. Міністар Станевіч—абароннік паноў, толькі тое рабіў, што даваў „выявы“ ў газеты, што мае прыступіць да комасацыі, мэлёрцыі грунтаў. Аб зямлі для мяйсцовых беларускіх сялянаў на т і не ўспомнеў. Нічога дзіўнага, што беларускі селянін дагэтуль ані пядзі зямлі не дастаў ад такога міністра. Уся гаспадарская падатковая палітыка ўраду ішла ўвесь час на лініі абароны інтарэсаў вялікіх паноў і капіталістых і ў дадатку яшчэ на некатораю карысць ахвіцэрам. Гаспадарскае цяжкае палажэньне сялянаў урад мала цікавіла. Урад затое адразу выплаціў ахвіцэрам прыдатак да пэнсіі і зрабіў на 16 міль. дэфіцыту ў бюджэце, якія грошы ў першаю чаргу ляглі цяжкім каменем на плечы працоўных масаў—на плечы сялянства. Аб ніякіх соцыяльных, палітычных і грамадзкіх рэформах ня было на т гутаркі. Самаўрад ураду Бартлеваму зусім ня быў патрэбны; самадум адміністрацыі астаўся той самы; падаткі ня толькі ня зьменшыліся, але яшчэ падняты на 10%.

Новы ўрад Пілсудскага пойдзе той самай папярэдняй дарогай, але калі і трохі зьверне ў бок, то пэўне-ж не на карысць нашую. Пойдзе той самай папярэдняй дарогай дзеля таго, што фактычна той самы чалавек, як у вадным, так другім урадзе стаіць на чале. Камэндант стаіць на чале цяперашняга ўраду і фактычна кіраваў папярэднім урадам. Але ў гэтым новым урадзе маем яшчэ іншы дзіўны дабор людзей. Тут ёсьць з аднаго боку міністрамі Мэйштовіч, Незабытоўскі—польскія вялікія паны, якія хочучь, каб у Польшчы быў кароль і Марачэўскі, най-

вялікі правадыр Польскай Партыі Соцыялістычнай. Новыя міністры манархістыя будуць старацца пайсьці па новай дарозе, па дарозе ўзмацаваньня ўраду, гэта значыцца, каб урад кіраваў самастойна і бяз ніякой адказнасці, каб ніхто ня мог зьмяніць гэтага ўраду, каб уся ўлада належыла толькі да яго. Каб урад фактычна пайшоў па гэтай лініі, дык тады ўжо запануюць зусім паны і капіталістыя і ўраднікі. Цяперашняе панаваньне іх, панаваньне за ўвесь час незалежнасці Польшчы будзе толькі пачаткам яшчэ горшага панаваньня капіталістых і паноў. Узмацаваньне гэтага панаваньня адбілася б наўперад на беларускім русе і на беларускім сялянстве. Уваход у міністры сябра Польскай Партыі Соцыялістычнай можа толькі кампрамітаваць да шчэнтту гэтую партыю, бо Марачэўскі, як маёр разам зь міністрам Складоўскім, як генэралам, будуць стаяць перад камэндантам на „бачнасць“, а польскія паны Незабытоўскі, Станевіч і манархісты Мэйштовіч будуць рабіць сваю палітыку на шкоду ўсяго сялянства, на шкоду працуючых масоў. Калі-б мін. Марачэўскі не хацеў на т ісьці па лініі ўсяго капіталістычнага ўраду, дык яго адносіны да беларускага пытаньня і беларускага сялянства нічога пацешнага нам не варожаць. Уся партыя ППС як і іншыя ўсе польскія партыі адносяцца воража да беларускага пытаньня.

Дык бачым, што палітыка новага ўраду павінна ісьці і ідзе па лініі абароны інтарэсаў польскіх паноў і капіталістых проці інтарэсаў беларускага народу; з гэтай палітыкі і вынікаюць нашыя негатыўныя да яго адносіны. Калі скажам, што згодна із статыстыкай лічбы польскіх урадаў, гэты ўрад недаўгавечны, бо ўсе ўрады борзда мяняліся, дык ці гэтае нашае негатыўнае становішча зьменіцца? Адказ на гэта павінен быць ужо ясны. Ужо некалькі год, колькі і як не зьмяняліся польскія ўрады, а ад гэтага нашае палажэньне пад Польшчай не зьмянілася. Ясна таксама, што ніякая перамена польскага ўраду не прынясе радасці ў хату беларускага селяніна.

—дзк.

Наш пагляд і дамагаьве.

У „Kur. Wileńskim“ з 13 кастрычніка надрукавана перадавіца п. Бора пад назовам „Na tle akcji Gramady“, а за два дні зьявілася ў „Kur. Wil.“ другая перадавіца таго-ж аўтара п. н. „Aktualne zadanie“. У вабедзьвых стацях заклікаецца польскі ўрад да барацьбы з „Грамадою“ і падаецца праграма гэтае барацьбы. Праграма п. Бора на гэтулькі не дэмакратычная, што „Kur. Wil.“ лічыў магчымым надрукаваць другую стаццю ягонаю толькі ў „вольнай трыбуне“.

Дзеля таго што мы зьяўляемся праціўнікамі „Грамады“, лічым сваёй павіннасьцяй узяць у гэтай справе сабе слова.

Абедзьве стацці надрукаваныя перадавіцамі і калі зьвернем увагу, што Палякі з „Kur. Wil.“ стаяць вельмі блізка да актыўнейшай часці польскага ўраду, каторая ўмее рабіць неспадзеўкі, дык стане ясна, што перад намі да некаторай меры праграма ўрадовая. Пры гэтым, ведамая рэч, што ўсё тое добрае, чаго дамагаецца „Kur. Wil.“, не канечне мае праводзіцца польскім урадам, а, як пазнаем з дазнаваньня, яно пэўне праводзіцца й ня будзе. Затое блягі рады „Kur. Wil.“ могуць праводзіцца польскім урадам яшчэ ў разьмеры павялічаным. Дык асабліва важна разгледзіць тое, што можа стацца, і выказаць на яго свой пагляд.

Пазнаём нашых чытараў з тым, чаго дамагаецца „Kur. Wil.“. У першай стацці аўтар бачыць прычыну зла паміж іншым у „толераван-

ню палітычнай дэмагогіі паслоў і плачаных агітатараў“ Тут-жа прыводзіцца прыклад таго „добрага“, што зроблена ў радавай Беларусі. Тамака „Расея здушыла спосабам найбезуважнейшым усялякія спробы стварэньня якіх-коледы беларускіх палітычных партыяў і вядзеньня самастойнай акцыі палітычнай, але дала за гэта шырокія магчымасьці працы культурнай, заклала Беларускае унівэрсытэт...“ і г. п.

Яшчэ ясьнейшаю праграму барацьбы польскага ўраду знаходзім у другой стацці п. Бора з 16.-X. Гэтак ён дамагаецца:

- а) „забарону на Усходніх Землях рабіць якія-коледы агітацыйна-палітычныя вечы, а асабліва вечы эндэцкія й Грамады.
- б) „зачыніць бяз права новага адчыньня ворганы прэсы прапаганды эндэцкай і прапаганды Грамады ды Н. Р. Ш.
- в) „Зьліквідаваць усе існуючыя арганізацыі Грамады і Незалежнай Партыі Хлопскай“.

Іншыя з дамаганьняў ад’емнага характару меней важныя, дзеля гэтага іх тут не перадрукуем.

Вялічэйшы на першым месцу, што трэба спыніць, зьліквідаваць і г. пад., аўтар толькі просьле гэтага кажа, што трэба даць. Да гэтых дамаганьняў дадатнага характару адносяцца беларускія школы пачатковыя й сярэднія, дапушчэньне беларускай інтэлігенцыі ў урады і некат. іншыя.

З гэтага бачым: 1) п. Бор ставіць на першым пляне адміністрацыйны забарон і ўціск, на другім пляне тое, што польскі ўрад павінен даць Беларусам. Значыцца тут-жа маем сталы-пінскае: спачатку „супакоенне“, а потым „рэформы“. Але хто можа паручыцца, што пасля першага ад’емнага руйнуючага акту настане другі творскі й свабодны? Каб ня скончылася ўсё гэтым першым. Дзеля гэтага мы дамагамся безадкладнага ўжыцьцёўленьня таго, што п. Бор адкладае на потым.

А калі-б гэтае другое сталася першым, дык усялякая патрэба барацьбы польскага ўраду з „Грамадой“ сама-сабой адпадае, бо зь ёю тады лёгка справяцца іншыя беларускія партыі. Дагэтуль яны справіцца не маглі, бо ўся польская палітыка пхне лодзёў у „Грамаду“, асабліва лодзёў ня вырабленых палітычна. Пры гэтым адцёмлюем Беларусам, што ўсякая перамога Палікоў над хоць-бы якой беларускай арганізацыяй, а значыцца і над такой, як „Грамада“, ёсьць перамогаю польскай над Беларусамі і цешыцца з гэтага зусім ня маем патрэбы. „Грамаду“ ў інтарэсах беларускай справы трэба перамагчы, але павінны яе перамагчы Беларусы, але не Палякі.

Адначасна трэба адцёміць, што ўспомненія стацьці маюць чыста фашыстаўскае дамаганьне—спыніць усялякую палітычную работу, калі яна толькі не ўрадовая. Мы ня думаем, каб магла разьвівацца культурная й грамадзкая праца там, дзе няма жаднае свабоды палітычнай, асабліва гэта адносіцца да т. зв. народных меншасцяў. П. Бор як на прыклад паказуе на бальшавікоў, дзе здушана ўсялякая палітычная праца беларуская, але дадзена магчымасьць працы культурнай. Але прыклад бальшавікоў гэта — благі прыклад. Палажэньне беларускага народу пад радамі Беларусаў здаволіць ня можа, хоць там ёсьць ня толькі значная магчымасьць працы культурнай, але й некаторае магчымасьць працы палітычнай.

З другога боку, Польшча магла-б браць тады прыклад зь італьянскага фашызму, калі-б яна была ў палажэньню Італіі.

Максім Пранскі.

Прысылайце грошы на падпіску.

Адказ грамадаўскай рэдакцыі.

„Народная Справа“ № 22 у зацемцы „Маўклівае прызнаньне“ вініць Сялянскі Саюз у тым, што ён сваю праграму зрабіў ня шчыра, а толькі дзеля таго, каб конкураваць зь яшчэ лявейшай праграмай „Грамады“. Гэты дзівосны вывад „Нар. Справа“ зрабіла з таго, што гэтак п. Смрочынскі надрукаваў у „Kurjer'y Wileński'm“. „Нар. Справа“ піша, што яна чакала тры тыдні, пакуль-бы мы гэтаму запярэчым, але мы не запярэчылі, дык значыцца гэта праўда. Прызнаемся, што магла-б „Нар. Справа“ чакаць цэлы год і мы ўсё роўна не запярэчылі-б. А не запярэчылі-б ня толькі дзеля таго, што ня маем месца ў газэце на прырэчаны ўсяму, што хтось нейдзе напіша (дзеля гэтага часта не адказуем і на несправядлівыя напады на нас „Н. Справы“), але галоўна дзеля таго, што „Грамаду“ ня лічым і ніколі ня лічылі арганізацыяй лявейшай за Беларускі Сялянскі Саюз. „Грамада“ ня толькі не лявейшая, але значне правейшая за нас. Гэтая правіна асабліва выяўляецца ў дзейнасці „Грамады“. Ці-ж не на правіну паказвае гэтая надзвычайная лёяльнасць да Польшчы і сяброўства з НРСЧ (незалежная партыя хлопская на чале з Ваяводзікам, былым пэфам польскай дэфэнзывы ў Менску) і прыязнь да Масквы і то да цяперашняй Польшчы і цяперашняй Масквы. Каб „Грамада“ была пад бальшавікамі, дык яна там была-б урадовай партыяй. Дзелячы „Грамады“, уцякаючы ад польскага пераследавання, знаходзяць сабе гасціннае прыём у Менску. Але дзелячом сялянскім ня маш куды ўцячы; у Менску, падобна як у Польшчы, іх засуджуюць на 4—6 год катаргі, як гэта было сёлета вясной зь сябрамі слудкай арганізацыі сялянскай (Мяцельскі, Макарэня і інш.). Розьніца толькі тая, што ў Заходняй Беларусі пераследуе нас польская дэфэнзыва і г. п., а ў Радавай Беларусі маскоўскае ГПУ і інш. Лягчэйшыя варункі працы ў „Грамадзе“ прыцягнулі да яе не аднаго скурніка або й проста маскоўскага чарнасопца, каторыя зь беларускім рухам ня маюць нічагусенькі супольнага.

Дык калі-б Беларускі Сялянскі Саюз тарнаваўся да правейшай за яго „Грамады“, ён мог-бы толькі паправаць, але не палывець.

Нам прыкра перад вашымі чытарамі, што мы ў двух № занялі гэтулькі месца, каб адказаць на пустыя закіды грамадаўскай рэдакцыі. Уся яе няшчырасць выяўляецца яшчэ вось гэтым. „Нар. Справа“ вініць нас у тым, што мы за тры тыдні не адказалі на зроблены нам закід польскай газэты у няшчырасці, ня глядзячы на тое, што гэнага закіду нашыя чытары ня чулі і зьбіваць яго перад імі значыла-б біцца ў алчыненыя дзверы. Але ў № 27 з 31 жніўня „Сялянскай Нівы“ ў перадавіцы „Беларуская эміграцыя ў СРСР“ мы зрабілі „Грамадзе“ цяжкі закід, пацверджаны вялікай лічбай фактаў. Закід гэны датычыў таго нячуванага зьявішча, што, дзякуючы агітацыі грамадаўскага кірунку, на ўсход у СРСР уцяклі дзесяткі тысячаў актыўнейшых Беларусаў і „Грамада“ нічагусенькі не зрабіла, каб яны тамка не бадзьяліся, не мадзелі і галадалі на Сыбіры, Туркестане й розных Саратавах. Ад закіду зробленага намі „Грамадзе“ прайшло ўжо ня тры, а цэлых 6 тыдняў і „Грамада“ ў сваім воргане і нідзе нічагусенькі на гэта не адказала. Вось тут, дык запраўды-ж маўклівае прызнаньне!

Д. Г.

ПРАМОВА

пасла кс. А. Станкевіча ў Сейме 24.IX.1926.

(Глядзі „Сял. Ніву“ № 33)

Замест войска — народная міліцыя.

Хацелася-б сказаць некалькі слоў аб войску. Наўперад, мне здаецца, што ў часе, калі гаспадарства перажывае глыбокі крызіс, калі насяленьне стогне пад цяжарам падаткаў, калі фармальна лупяць з яго апошні кажух, думаць аб падбаўцы пэнсыяў вайсковым зусім немагчыма. Многа можна было-б зрабіць аптачнасць на войску, не падвышаючы пэнсыі, змяняючы цэлаю систэму вайсковасці, заводзячы міліцыю народную замест пастаяннай арміі.

Круці, але не перакручвай.

Аб падатках я ўжо ўспамінаў, што насяленьне імі зусім замучана, а Урад прыходзе да Сейму прапануючы прыняць гэты перарасход і гэтак сама цэлы провізорыум бюджету, які так-жа будзе мець перарасход, як гэта выказалі і мае прадмоўцы. Бо сьмешна было-б апіраць эканаміцкія пляны польскага гаспадарства на ангельскім страйку. Апрача страйку ўрад свае надзеі пакрыцьця перарасходаў і агулам

выдаткаў апірае так-жа на далейшым закручваньні падаткавай шрубы. Я з цэлай станоўкасьцяй сьцьверджу, што далейшае закручваньне нічога не паможэ! „Круці, но не перекручвай“ кажа расейская прыслоўе.

Ня штыхом прывучаць да ляяльнасці, але справядлівасцяй.

Занадта ўжо я разгаварыўся, бо, як я ўжо казаў, гэта ня мае ніякага значэння.

Вы сьмяецеся! Я так-жа сьмяюся з гэтага; аднак, пры аказыі, хачу закруціць яшчэ адну рэч. Гэта справа лёяльнасці. Сягодня бадай кожны Паляк кажа Беларусу перш-на-перш: „але-ж, паночкі, вы-ж усе бальшавікі, усе вы не лёяльныя, усе вы ворагі польскай дзяржаўнасці! Як з вамі гаварыць, што вам можна даць?“ Трудна сказаць, хто ёсьць лёяльны, а хто не! Польская пракуратура дужа добра працуе ў гэтым кірунку і вынікі гэтае працы мы адчуваем на собскай скуры.

Адно толькі мушу адзначыць у справе лёяльнасці, што ў вашых руках ініцыятыва ў гэтай справе, у вашых руках паліцыя, урады, фінансы, вы прызваныя да таго, каб ня штыхом нармаваць суседзкія адносіны, але на аснове братняга сужыцьця народаў. Вы дагэтуль сыстэматычна не звяртаеце ўвагі на гэта!

Думаю, што вынікі сваёй такой палітыкі вы самі будзеце зьбіраць.

Ці-ж згінем? — Не.

Словам, уся палітыка польскіх урадаў і ў большасці грамадзянства польскага, ськіравана ў бок поўнага зьнішчэння Народу Беларускага ў межах Р-тай Польскай. Ці-ж згінем? На вялікае незадавольненне паноў, найболей з правіцы, мушу з цэлай вераю сказаць, што не! Быць можа гэта было-б, каб мы мелі няшчасце быць толькі пад урадамі Польшчы, але-ж мы не змяшчаем у межах Р-тай Польскай. Мы знаходзімся і вонка Р-тай і там на ішчасце ў пэўнай меры, знаходзімся ў лепшых варунках, даючых нам пэўныя надзеі на будучыню. (Голас: Дык туды і йдзіце). (Голас іншы: асабліва ў лепшым палажэньні апынуліся Беларусы-каталікі). (Голас: Чаго ксёндз тут сядзіць, калі там так добра?) Я на сваёй зямлі а туды можна папрасіць каго іншага. (Голас: І гэта гавора каталіцкі ксёндз?). На тое я і ксёндз, каб называць рэчы па іменні. (Голас: Ды ксёндзу бальшавікі так падабаюцца, што ксёндз іх гэтак хвале?). Яшчэ я аб гэтым не гаварыў. Скора перайду да гэтых бальшавікоў.

У Радавай Беларусі жыве беларуская культура.

Ці-ж гэта мая віна, што бальшавікі ёсьць на сьведзе? Ці-ж мая віна, што алэтыт Грабскага не захапіў усіх Беларусаў, але пакінуў добрых дзеве трыці на той бок Рыскае граніцы? Думаю, што не! Тымчасам мушу сьцьвердзіць, што хаця, мо' на вялікае здзіўленьне большасці вас, у многім не пахваляю радавае палітыкі, адношуся да яе крытычна, аднак мушу прызнаць, з некаторымі засьцярогамі, што на культурнай народнай беларускай ніве зроблены там вялікі поступ. (Розныя галасы). Гавару гэта, каб вас тут панове ацверазіць. (Голас: Ксёндз-бы напэўна ацверазеў, каб там быў!). Быць можа, але факт застаецца фактам, што жыцьцё Беларускага народу з мейсца зрушана, што школы беларускія у Радавай Беларусі лічацца на тысячы. Магу паном паказаць цэлыя кучы радавых беларускіх выданьняў. Можаце панове туды самі зьездзіць і паглядзець, або спытайце тых сяброў, каторыя ездзілі. Наагул я дзіўлюся, што вы ня хочаце чорнага назваць чорным, а белага — белым. (Голас: Там замест Беларусаў гадуецца толькі Скрыпы). Калега Скрыпа ёсьць Украінцам і я аб ім нічога не магу сказаць.

Наканец я магу згадзіцца з вамі, магу прызнаць ваш погляд правільным, але пытаю, што з гэтага выйдзе? Ці-ж з гэтага выходзе, што тут нам нічога не належыцца, і надалей маем быць назбаўлены собскай школы, асьветы, зямлю маем аддаваць чужніком асаднікам і маем быць матар'ялам для імпер'ялістычных і нацыяналістычных імкненьняў польскіх? Зусім не! (Галасы абурэння). Мусяце згадзіцца за мной панове! Гэты факт, аб якім я гавару, паказуе, што не загінем хоць палітыка вашая вядзе да гэтага.

Жывём і ў Лацьвіі.

Ёсьць нас так-жа і ў Лацьвіі. Хоць вашая палітыка і туды сягае, называючы Беларусаў-каталікоў Палякамі і працуе над спалінізаваньнем іх, але-ж і там яна нічога не дасягае. Лацьвійскі ўрад у некаторай меры ішчырайшы за вас і часткава йдзе на спатканьне нашым народным інтарэсам. Маем там рад школаў, якія ўзрастаюць па меры развоу нашае культуры народнае. Гэта-ж ёсьць так-жа аргумент, што мы не загінем, паміма вашай палітыкі, ськіраванай у гэтым кірунку.

Літва прыязная нам.

Возьмем урэшце Літву, дзе няма нашае тэрыторыі, аднак і там заўсёды знаходзім братняе спачуцьцё для нашых патрэбаў, бо эміграцыя нашая будучы ў Коўні працуе дужа добра на ніве беларускай культуры, маючы субсыды ад літоўскага ўраду. Беларускі Народ заўсёды будзе Ліцьвіном удзячны за гэта, і апіраючыся на гэтым, сьмялей пойдзе да сваёй будучыні, паміма вашых варожых адносінаў на'т у тых правах, якіх вы нам адмовіць ня можаце, ня гвалцячы свае канстытуцыі.

Надзея ў народзе.

Маю яшчэ адзін довад, што мы ня згінем: гэта ёсьць настрой нашага насяленьня! Вы яго добра ведаеце! Калі насьледкі гэтага настрою для вас будучы не карысныя, то паўтараю, адказнасьць за гэта панясіце ўсе вы разам з усімі вашымі ўрадамі, ня вылучаючы і цяперашняга ўраду п. Барля! (Голас: Ён-жа вам памагае!) Памагае, як кашаль у хваробе.

Сядня настрой як сярод праваслаўнага, так і каталіцкага беларускага насяленьня такі, што нашая сялянства кожную, шчыра беларускую партыю энтузіястычна вітае, а гэта настрой, які вашыя ўплывы ў нас спараліжаваў, які гынікі вашых імкненьняў, зьвёў на нішто.

Ужо канчаю. (пас. Солтык: Трэці раз ужо ксёндз канчае). (Другі голас: Згаджаемся на канец). Гэтым разам скончу напэўна. Дужа шкадую, што адраджэньне Беларускага Народу ў межах Р-тай, замест ісьці дарогай позытыўнай, творчай, дзякуючы палітыцы Польшчы, пашло на дарогу негатыўнай, а праўду кажучы на дарогу рэволюцыі. Праўду кажучы, ніколі вялікае вагі рэволюцыі не прыдаваю і ў вынікі рэволюцыі на далейшую мэту ня верыў і ня веру. Але дзеля таго, што рэволюцыя дае часам аздарэньне грамадзянскаму арганізму і нейкія перспектывы на будучыню, дык хоць гэтым пацяшаю сябе, і ў гэтым бачу частку ратунку для свайго народу. Бо, панове, ўсе нашыя іншыя надзеі вы даўно ўжо дзіка павыдзіралі з нас!

Рэч ясная, што галасаваць будзем проці правізорыі. (Воплескі на лавах нац. меншасцяў).

Да прыватных беларускіх школаў.

На сёлетні школьны год Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры падаў заявы на прыватныя беларускія школы ў гэтакіх вёсках:

1. в. Рудаўка, Слонімскага пав.,
2. в. Малы-Угрынь, Слон. пав.,
3. в. Асташын, Наваградскага пав.,
4. в. Любанічы, „ „
5. в. Ачулевічы, „ „
6. в. Лукі, Стаўпецкага пав.,
7. в. Смолічы, Несьвежскага пав.,
8. в. Лявоавічы, „ „
9. в. Цякалоўшчына, „ „
10. в. Ансімовічы, Баранавіцкага пав.,
11. в. Барадзенічы, Браслаўскага пав.,
12. в. Цяперкі, „ „
13. в. Шаўляны, „ „
14. в. Дамуці, „ „
15. в. Сярэдняе Сяло, Валожынскага пав.,
16. в. Ядзейкі, Маладэчанскага пав.,
17. в. Далкі, Косаўскага пав.,
18. в. Зарэча, Пружанскага пав.

Ніводная школа дагэтуль не адчынена, бо няма адказу на заявы, або школьная ўлада не зацвердзіла вучыцеля.

У сувязі з гэтым Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры зьвярнуўся 6.X. сёл. г. да Міністра Асьветы з гэтакай просьбай:

- а) зрабіць загад, каб неадкладна былі дадзены дазваленьні на школы, на якія пададзены заявы і былі зацверджаны вучыцелі, і каб
- б) заявы на новыя школы былі борзда і прыхільна разгледжаны;
- с) каб былі скасаваны аплаты штэмплёвыя ад заяваў на школы, на якія разам з іншымі фармальнасцямі йдзе 20 зал. 50 гр.;
- д) каб былі ўпрошчаны фармальнасці пры складаньні заяваў на школы;
- е) каб вучыцелём, якія паакончавалі сямінары, або здалі экзамен на вучыцеля былі прызнаны кваліфікацыі вучыцеляў, хаця прыватных беларускіх школаў.

Такія вучыцелі ў часе летніх парэрваў у школьнай працы маглі-б паглыбляць веду польскай мовы а таксама беларускай.

Ніколі ня зніштажай сваёй роднай газэты. Прачытаўшы дай яе суседу.

Трэба выдаваць беларускаю літаратурна-навуковаю часопісь.

Часяценька чуць прыходзіцца, што сяляне што раз болей цікавацца родным друкаваным словам: падіска на беларускія газеты павялічаецца, сваякоў ці суседзяў, што прыяжджаюць зь места дапытаваюць сяляне пра беларускія кніжкі і газеты: „Ці ня прывёз?—дай прачытаць“. Асабліва моладзь горнеца за беларускім друкаваным словам. На бяду, нашы пісьменьнікі так бедныя, што ня маюць за што самі падаць у друк сваіх твораў, а багатых паміж Беларусаў наагул няма, дык няма каму кошт класьці яа выдавецтвы твораў беларускіх пісьменьнікаў. Прыходзіцца зборнымі грашмі пусьціць у друк патрэбныя кніжкі ці часопісі. Але—трэба-ж зрабіць збор грошы! Трэба валадзіць гэты збор грошы як найкарэй! І як? Вось-жа, думаю, найлягчэй во як. Насамперш, павінна нейкая беларуская ўстанова ўзяцца быць выдаўцом добра абдумай часопісі твораў, ілюстраванай,—для прыгожай літаратуры і навуковых працаў (для палітыкі ёсьць ужо часопісі і навет добрыя). Тады павінна запрасіць за рэдактара галоўмага і за рэдактароў спецыяльных адзельнаў людзей здольных да такой працы, але — канечне прымірлівага характару.

Рэдакцыя павінна абвесьціць—а каго складаецца сама і з чаго складацца будзе часопісь. А да прыхільнікаў звярнуцца мусіць—за памогай на выдавецтва. Памога найлепшая і най-

лягчэйшая была-б у такой форме: Кожны прыхільнік няхай дасць што месяц, прымерна, па 10 зэлатовак; за гэта ён дастане, сказаць для прымеру, 20 штук часопісі на месяц; з гэтых 20 штук возьме сабе 5 штук, а 15 застаецца ў рэдакцыі на продаж; з продажы рэдакцыя дастане 10%.

Усякі, хто пачуваецца да абавязку памагчы пашырыць друк беларускі, а галоўным чынам—памагчы пусьціць культуру ў народ і пісьменьнікам памагчы прагаварыць да чытачоў,—з вялікай ахвотай (спадзявацца трэба) адазвецца на голас рэдакцыі і што месяц дасць складчыну ў рэдакцыю на друк часопісі. А калі рэдакцыя запэўніць, што складчына задарма ня пойдзе, а на мену за некулькі нумароў часопісі,—тым большай лічбы ахвотнікаў з дапамогай знайдзецца.

Падаючы гэтую думку, я, ведама, сам адразу залічаю сябе да складчыкаў на друк часопісі. Магу даваць што месяц па 20 зэлатовак. Каб трыццаць складчыкаў—дык ужо было-б досыць грошы на добрую часопісь!

Дык калі ласка адазвецца ўсе прыхільнікі на паданы проект. Але адазвецца скорар: бо незадаўга Новы Год, а ад Новага Году часопісь павінна выйсьці ў людзі.

9.X.1926.

Адварды Будзька.

Дзесятыя ўгодкі „Krynicy“.

Сьлёта 24 кастрычніка ў Вільні Беларуска Хрысьціянская Дэмакратыя сьвяткуе дзесятыя ўгодкі выхаду ў сьвет свайго воргану—газеты „Krynica“. Першы № „Krynicy“ выйшаў 8 кастрычніка 1917 году ў Пецярбурзе. Адсюль „Krynica“ ў тым-жа 1917 г. была перанесена ў Менск. А з 1919 г. выходзіць у Вільні. У 1925 году „Krynica“ ў Вільні пастановаю польскага суду была зачынена і замест яе пачала выходзіць з крыху зьмененым назовам „Bielaruskaja Krynica“.

Заклалі „Krynicy“ і вядуць яе дагэтуль сьвядомыя князды Беларусы, каторыя блізу што вылучна выйшлі з гущы беларускага сялянства. Дык „Krynica“ дагэтуль азначаецца беларускім патрыятызмам і шчырым дэмакратызмам. З першага свайго нумару „Krynica“ звярнула на сябе ўвагу Беларусаў, асабліва-ж Беларусаў-каталікоў. Адразу відаць было, што справа лучыла ў адзаведныя і пэўныя беларускія рукі, што просьбе з усіх бакоў няўдалага „Bielarusa“ было асабліва вялікай уцехаю.

За час свайго быцьця „Krynica“ зрабіла вялізарную работу, усьведамляючы, а да некатарай меры і арганізуючы Беларусаў-каталікоў. Пры „Krynicy“ выдаваліся сяды-тады беларускія кніжкі лацініцаю. З кніжак гэтых асабліва ўвагу звярочуе сваім уважнем апрацаваньнем „Hołas Duży“, кніжка да набожнасьці Беларусаў-каталікоў. Жадаем „Krynicy“ далейшай упорнай працы над адраджэньнем беларускага народу, асабліва яго каталіцкай часьці.

P. S. У дзень сьвяткаваньня 10-х угодкаў „Krynicy“ г. зн. 24 кастрычніка будзе так-жа нарада ейных супрацаўнікоў. П. В.

З УСЯЕ БЕЛАРУСІ.

Із Заходняе Беларусі.

Лісты.

Да Рэданцыі газеты „Сялянская Ніва“.

(Ліст жыхараў Ражанскае вол., Косаўскага пав.).

Ня глядзячы на тое, што кожны рок зацьвярджаецца бюджэт воласьці, ухвалены і прадугледжаны валасной радай, аднак у Ражанскай воласьці Косаўскага павету стварыўся вялікі недахоп грошаў за 1925 год. Дзеля таго, каб выйсьці з гэтага палажэньня і пакрыць гэты недалік валасная рада Ражанскай воласьці паставіла 1926 г. падатак выраўняючы і ўжо раваслалі загады плаціць гэты падатак.

Дзеля таго, што былы вайт воласьці Ражанскай, Сьцяпан Бусяцкі, растраціў самадумам 700 зэлатовак зь лішнім і хаця ён пад суд адданы, але мы пэўны, што да дня суду ён падасць квіты аб заллаце растратчаных грошаў і апраўдаецца, бо на пасадзе вайта цяпер яго родны брат—Уладзімер Бусяцкі.

А дзеля гэтага просім і будзем дамагацца контролю, дзе дзеўея гэты вялікі недалік, якая сума гэтага недаліку і г. п.

Апроч таго дамагаем зьмены Ражанскай валасной рады, у каторай два сябры (Ясюкевіч

і Колячэвіч) навет зусім няпісьменьны. Цэлаю валасною радаю кіруюць Жыды—Янкель Гінзбург, а яму памагае Абрам Данскі. Хаця гэты Данскі і ня радны, а ён апанаваў усёю воласьцой, возячы паноў войтаў, бо дзяржыць стойку. Рэшта радных сядзяць „для мёбелі“.

Жыхары Ражанскае воласьці.

(Далей ідзе шмат подпісаў).

Добрага пісара аддалілі, а назначаюць злодзееў.

(Любчанская вол. Пінскага пав.).

Быў у нашай Любешоўскай воласьці пісар Б. В., чалавек сталы, сямейны, служыў год 6, сам Беларус. Вельмя быў ён добры, справядлівы, працаваў надта шчыра, паставіў нам воласьць і рабіў людзям вельмя добра; ува ўсякаю пару, калі-б к яму ня прыйшоў, ці ў гад. 6 нараціцы, ці ў 12 уночы, зробіць, што трэба, не адмовіць і нічога ня браў. Але ён ня любіў паноў і хабарнікаў, за гэта яго паны ня любілі і пастараліся яго прагнаць. А затое прагналі, што не даваў хабароў. Гэта было вось як. У нашай воласьці быў валасны конь. Павятовы соймак загадаў прадаць гэтага каня і аддаць стойку Жыдом. Тады інспэктар Нядзельскі сказаў пісару Б., каб ён купіў гэтага каня. Пісар адказаў, што ён ня мае гэтулькі грошы, бо гэны конь будзе прадавацца з таргоў, то будучь даваць вялікія грошы. Тады Нядзельскі на яго заклаваўся і сказаў „trzymaj się pan“. Прайшло крыху часу, ізноў інспэктар Нядзельскі прыехаў і папрасіў ужо 50 дэляраў „na krówkę“, але пісар іх ня даў, бо ня меў. Пасьля гэтага Нядзельскі напісаў рапарт такому-ж пану, як і сам, старасту Валдаку, што пісар Б. нічога ня робіць, а толькі прадуць яго памочнікі, і бярэ хабары. З гэтае прычыны пісара Б. звольнілі. Ня яго меца прыслалі зь Вітчаўкі Фалінскага, каторы там захапіў 1200 зал. валасных грошаў, а як пасьле атледзіліся, і тут захапіў 600 зал. Гэта рабілася так, каб тут узяў, а там аддаў, бо яго родная сястра свая з бугальтэрам соймаку. Пасьле гэтага па рэкамендацыі пана раднага соймаку Корска прыслалі нам яшчэ лепшага хабарніка, Рудкевіча, каторы бяз 6 дэляраў і гаварыць не хацеў; былі на яго жалобы, дык яго перавялі ў лепшаю воласьць—Марацанскаю. Вось што ў нас дзеецца!

Літа Лебда.

Беларусы ў Лацьвіі.

Зьезд.

2-гі зьезд дэлегатаў „Т-ва Беларусаў-выбаршчыкаў у Лацьвіі“ быў у нядзелю 26-га верасня ў Дзэвінску. Зьезд прыняў справаздачу старога праўленьня і рэзолюцыі ў справах нацыянальна-політычных і соцыяльных.

5 угодкі працы.

Сьвяткаваньне 5-х угодкаў беларускай нацыянальна-адраджэнскай працы ў Лацьвіі было ў Дзэвінску ў нядзелю 26-га верасня. На сьвяткаваньню прамаўлялі прадстаўнікі ўсіх беларускіх арганізацыяў у Лацьвіі.

Сьвята скончылася вечарнай-спектаклем з канцэртным адзьдзелам. Аб беларускай працы ў Лацьвіі за апошні пяць год надрукуем у вядным з бліжшых нумароў нашае газэты.

„ОЙ ЧАМУ ЗВАНЫ?...“

Ой, чаму званы вы медныя

Так маркотна званіце?

Чаму сэрцу майму беднаму

Супакой не даіце?...
Я сумую, я гарую

У чужынскай старане,

Як ваш сумны звон пачую

Цяжка робіцца ўраз мне.

Я пакінуў ў мілым краю

Родных, мілых, дарагіх,

Аб іх часта ўспамінаю

У думках шчырых я сваіх.

Як пачую звон жалосны

Ваш, о медныя званы!

Ураз ўскрасаю я апошні

Звон радзімай стараны.

Жыва, радасна гамоняць

Нашы родныя званы:

Быццам голасам гавораць

І пяюць людзкім яны.

Дадаюць яны моц, сілу,

Радасьць добрым людцам усім;

Пацяшаюць край наш мілы

Звонам радасным сваім.

Чуў я звон у краі родным!

Чуў вясёлы я той звон!...

Мне ўскрасаў ён дух народны,

Беларускі родны ён!

А цяпер... званы чужыя

Усьцяж так жаласна званяць...

Пэўне хочучь мне радныя

Гукі звонаў ўспамінаць.

Сумна, цяжка праплываюць

Дні за днямі ў чужыне...

У мяне-ж думкі ня шчаваюць

Усё аб роднай старане.

Гэй, ударце моцна, званы,

Каб аж рэха праняслось!

Да бацькоў і брацьцяў мілых

У край родны даняслось!

Каб ляцела ў край радзімы

Да вясковых родных хат,

Каб усе зналі, як нудзіцца

У чужыне іх родны брат.

Ой, званы-ж вы, званы медны!

Кіньце сумны голас свой!

Дайце сэрцу майму беднаму

Адпачынак, супакой!

Саргей Пяюн.

26.IX. 1926 г.

Беларусы на латгалскай выстаўцы.

24—27 верасня была ў Дзэвінску 5 латгалскай краёвай выстаўка. З усіх нацыянальных меншасьцяў Латгалі толькі Беларусы арганізавалі нацыянальны кіоск. Дзэвінская гімназія беларуская паставіла на выстаўцы хоруша прыбраны кіоск, у якім былі выстаўлены мастацкія працы вучняў гімназіі: малюнкi Мірановіча, М. Калініна, М. Трубецкага, вышываньне, стальярныя, сьлясарныя і такарныя работы.

За выстаўленыя рэчы Дзэвінская Беларуска Гімназія дастала 2 дыплёмы: адзін гонорары, а другі—1-ае ступені.

НАВІНЫ.

— Беларуска лекцыя. Віленскі Гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры арганізаваў у нядзелю 17 кастрычніка публічнаю лекцыю. Лекцыю на тэму: „Беларускія мусульмане і беларуская літаратура арабскім пісьмом“ прачытаў у залі Беларускай Гімназіі д-р Я. Станкевіч. Слухачоў было шмат, каторыя вельмі цікавіліся лекцыяй. Я. С. змог прачытаць толькі першаю частку лекцыі, г. зн. кароткі начырк гісторыі беларускіх мусульманаў, на рэшта ня стала часу. Аб беларускай літаратуры арабскім пісьмом прачытае на другой лекцыі, што мае быць за тыдзень.

— Беларускі календар на 1927 г. Друкуецца і скоро выйдзе ў сьвет „Беларускі Народны Календар“ на 1927 год. Календар уважна апрацаваны і будзе мець вельмі багаты і цікавы змест.

— Новыя кнігі: 1) Б. Друцкі-Подберэскі: Байкі (па Крылову і іншых). З рысункамі. Спінток І. Вільня. 1926. 32 балонкі малага фармату. Цана 70 грошаў. 2) А. Гурскі: Наглядны арыт-

мэтычны задачнік. I ч. 1-шы год вучэння. Віленскае выдавецтва Б. Клеціка. Вільня. 1926. 33 баловкі малага фармату. Цана 60 грошаў.

— Маскалі заводзяць новаю веру. Маскаль архімандрыт Піліп Марозаў хітры, хітры і, каб падабацца Паляком, перайшоў у вунію. Гэта Маскаль з Валагодзкай губ. Іншы Маскаль—донскі казак Леснабродзі таксама нядаўна перайшоў у вунію і муціць жыццё Праваслаўнай царквы ў нас. Праваслаўныя Беларусы павінны арганізавацца й аддаліць ад сябе ўсю гэтую маскоўскаю немач. Паміж іншым нядаўна Леснабродзі на сваёй лекцыі выступаў проці ўвядзення беларускай мовы ў царкву.

З Польшчы.

Сэсія Сейму.

Сэсія Сейму пачнецца 28-га кастрычніка. На ёй будзе разглядацца бюджэт. Экспозе ад імені ўраду прачытае віцэ-прэм'ер Барціэль. Марш. Пілсудскі мавіцца сказаць прамову ў Сейме.

Крадзёжы ў польскім флоце.

Бада ў Польшчы із зладзействамі; дзе ня ткнуся—ўсюды зладзеі. Не пасьпелі ў Гдыні заклацьці якогася як-бы порту, як ужо ёсьць „надужыцьці“ ў ваенна-морскім рэфэрале. Ком. Барташэвіч рабіў заказы ў блізкай яму фірмы „К. Марвалк і С-ка“, ад каторай даставаў „падаркі“ 500 зал., 10 тысячаў зал. і 20 тыс. зал. Быццам польскі скарб меў страты на куплях п. Барташэвіча на 700 тысячаў залатовак.

Што дзеецца ў сьвеце?

Крызіс большавізму.

Украінскі Раднарком адлажыў сэсію ўкраінскага Ціка да 15 лістапада. Пастанова гэтая ёсьць у сувязі з крышам (крызісам) перажываным украінскай камуністычнай партыяй. Адкладзена таксама сэсія Узбэкістану, бо партыйны рапчэп у Узбэкістане яшчэ павялічыўся. Цэнтральны комітэт камуністычнай партыі мавіцца загадаць мясцовым арганізацыям адлажыць усе зьезды, на каторых магла-б быць паднята партыйная спрэчка. Ц. К. заўляе, што жадныя далейшыя выступленьні опозыцыі ня будуць дапушчаны і што з Масквы опозыцыя выгнана.

Былы рэдактар „Известій“ у турме.

З Масквы наказуюць, што былы рэдактар „Известій“ Нахамкес-Сьцяклоў ня ўдэк заграініцу, але пасаджаны камуністымі ў турму ў Маскве. Арыштавана таксама ўся сям'я Сьцяклова.

Зьменшаньне французскай арміі на 12 дывізіяў.

Ваенны міністар Пэнлеве апрацаваў праект аб зьменшаньню французскай арміі з 32 да 12 дывізіяў, а таксама аб увядзеньню аднагодняй ваеннай службы.

Як бачым, навет Францыя зьяняша сваю армію, але Польшча аб зьяняшэньню арміі ня думае, у Польшчы працоўныя клясы мусяць галець і недадаць, каб толькі пракарміць вялізарнаю армію. Ня меншаю шкоду робіць гэтая армія ў Заходняй Беларусі, дэмаралізуючы насяленьне.

Француска-Нямецкае збліжэньне паглыбляецца.

На гэтым тыдню мае прыехаць у Бэрлін двух вышшых французскіх ураднікаў зь міністэрства промыслу і гандлю, каб параумецца з нямецкім урадам аб дапаўняньні ўмовы аб Саары. Дапаўняньне гэтае паводле газэтаў канечне патрэбна дзеля дагэтуляшняга развою гаспадарскіх адносінаў паміж абодвымі гаспадарствамі, асабліва ў галіне зьлезнага промыслу.

Нямецка-радавы гандаль.

Нямецкія газэты наказуюць, што 12 кастрычніка сёлета была ў Кенігсбэргу нарада усходне-прускіх прамыслоўцаў у справе ўтварэньня ў кенігсбэргскім порце вольнага прастору для радавага флоту. Нарада была ў быццё прадстаўнікоў прускага ўраду.

У прыняццільных пунктах дайшлі да паразуменьня.

Апроч таго прадстаўнікі вялікага промыслу абяцуюць, што калі-б дайшло да гандлёва-морскай умовы з СРСР, дык усходне-прускія банкі памогучь радава-нямецкаму гандлю пазыкамі.

Гаспадарскі адзьдзел.

Аб супалкавых малачарнях.

(Гл. № 32 „Сял. Ніва“).

Паі.

Усякае гандлёвае прадпрыемства можна будаваць толькі на здаровым і моцным фундаманце, бо інакш сьхіставецца і зьніпадзе. Такім фундамантам паміж іншым ёсьць закладны капітал. Бяз гэтага капіталу нельга й думаць аб закладзінах супалкавае малачарні.

Закладны капітал ідзе галоўна на аплату коштаў, зьвязаных з закладзінамі с. малачарні. Сюды трэба залічыць: наймо памяшчэньня пад малачарню, ягонае ўладжаньне, куплю машынаў і прыладаў, бязь якіх малачарня немагчыма.

Супалка здабывае закладны капітал ад сваіх сяброў. Дзеля гэтае мэты бярэ ў іх назначанаю агульным сходам і ўпісанаю ў статут суму грошаў. Сума гэтая завецца ўдзелам, ці паём. Сябры супалкавае малачарні павінны заплаціць у супалкаваю касу па адным паю ад каждае дойнае каровы.

Зборка паёў у с. малачарнях, агулам кажучы, ідзе вельмі туга. Гэтае смутнае і, на жаль, амаль паўсюднае зьявішча тым паясьняецца, што нашыя сяляне бедныя. Грошы аднак на такую важнаю справу, як с. малачарня, у іх знайшліся-б, бяда толькі ў тым, што яны дасьцігна ня зумеюць (не разумеюць), тае карысьці, якую добра наладжаная малачарня даць можа й запраўды дае. Дзеля гэтага я ўжо на ўводзінах наляжыў вялікі націск на добраю прыгатоў і грунтовае ўсьведамленьне. На гэтым месцы яшчэ раз з гутаркі дужа падчыркую, што на такое смутнае зьявішча, выплываючае із нехайнасьці і цемры, нельга азірацца, зь ім трэба ходацца (бароцца). Ведаю, із цемрай ходацца вельмі цяжка, аднак магчыма. Дык няхай пачынальнік напружыць усе сілы і праце не стахаючы (бязустанку), ажно туман разьвеецца і ў галавах будучых грамадзян-сяброў блісьне яснота пасьвету. Тагды й грошы знайдуча. Калі-ж пачынальнік першымі ватугамі зьбэзахвоціцца й зборку паёў абняхае, то ўся работа можа пусьціць кончыцца. Дзеля гэтага не суміцца й хістацца, а дзеець: „Узяўся за дугу, не кажы не магу“.

Можна судзіць, што шмат лягчэй здабыць закладны капітал дарогаю пазыкаў. Непрактычныя пачынальнікі вайчасей аб гэтым і думаюць. Нарэчае (тымчасова) вельмі мыляцца і свае пачыны кіруюць на абмыльнаю дарогу.

Дзельчаго?

Бо знайсці пазыку на малачарню вельмі потрудна, гэта—адно; а другое, сядняшнія пазыкі вельмі дарагія. Кароткатэрміновыя і дарагія пазыкі ўсягды бяссумлеву выклікаюць для супалкі сумныя сьледамкі. Аплатя высокіх процэнтаў і сумы, маладую арганізацыю так ацяжуе, што расьлявасць (рост) ейная спыняецца. Гарэй таго, калі сябры да тэрміну сплаты пазыкі паёў не паўносяць, а пазычальнік націсьне, дык можа здарыцца цэлы перакрыш (крах). Увапошнім выпадку маемасць супалкі пойдзе на ліцытацыю. Каб ад такое злыбяды бараніцца, урад пастановіць, патрэбнаю на сплату даўгоў суму вылічаць із цаны за малако. Спосаб гэты вельмі небяспечны. Сябры такую манэўру ўраду адразу спасьдэрагудь і даставу малака спыняць. Такі адказ выявіць поўнаю нябыцьцё грамадзкае сьведамасьці ў сяброў, а факт астанецца фактам. Зусім накая справа, калі пазыку можна здабыць на мерных умовах і на даўжэйшы тэрмін. Такую пазыку бяссумлеву трэба выкарыстаць, але гдзе яе можна дастаць, вось цякавае пытаньне?

Апошнімі часамі здаралася, што на с. малачарні давалі пазыкі на т бяз процэнтну Пяваторыя Соймікі, але за цэну адрачэньня ад беларускага шылду. Каб такое „шчасьце“ здабыць, трэба зрабіць захады ў п. старасты і справаю малачарні зацякавіць сяброў самаўраду.

Із сказанага бачым, што здабываць закладны капітал дарогаю пазыкаў непрактычна. *Закладны капітал канечне павінны зьяжыць сябры супалкі.*

Вышыня закладанага капіталу залежыць ад коштаў зьвязаных з уладжэньнем малачарні, ды ад лічбы запісаных кароваў.

Дзеля прыкладу падаю лік уладжэньня с. малачарні на 200 кароваў:

1. Купля машынаў, прыладаў і кніг 6.000 зал.
2. Уладжаньне будынкаў пад малачарню 500 „

Разам 6.500 „
Калі сябры запішуць да с. малачарні 200 кароваў, дык ад кожнае каровы выпадзе пай на 32 зал. 50 гр.

Супалка з такім закладным капіталом і з такою лічбаю кароў борэда разрасьцецца і стане нявычарпаным жаралом багацьця сваіх сяброў і дзейнікам (фактарам) палешаньня гадоўлі рагатае жывёлы.

Прымовае, ці сяброўская плата.

Апроч коштаў, зьвязаных із уладжэньнем с. малачарні, ёсьць яшчэ кошт так званыя арганізацыйныя. Сюды залічаюцца выдаткі, зробленыя на скліканьне арганізацыйнага сходу, корэспондэнцыю, куплю штэмпляў, прыезд інструктара, рэгістрацыю статуту, рэгістрацыйнае азнаймленьне і шмат іншых. Ведама, гэтыя кошты аплачаюць не адныя закладчыкі, а чыста ўсе сябры супалкі: так першыя, як і пазьнейшыя. Калі пасьля аплаты арганізацыйных коштаў ад прымовага будзе астача, то яна йдзе на запасны капітал.

Прымовае, таксама як і паі, па праўдзе, павінна ўнасьціцца ад лічбы дойнах кароваў. Аднак дзеля лацнейшага ўваходу ў супалку, сяброўская плата мусяць быць магчыма нізкая: 1—2 зал. ад сябра бяз увагі на тое, колькі ў яго кароваў. Практыка паказала, што гэты спосаб найлепшы. *М. Ш.*

(Далей будзе).

Ліст да Рэдакцыі.

Віленскае Ваеводства
Ваяводзкі Комэндант П. П.
№ 12914.

Вільня, дня 12.X.1926.

У

Рэдакцыю газэты „Сялянская Ніва“
ў Вільні.

На падставе Арт. 21 Дэкрэту ў справе тымчас. пастановаў аб прэсе ад 7.II.1919 г. прашу выдрукаваць наступную папраўку:

У № 27 з 31.VIII. сёлета была выдрукавана зацемка п. н. „Звольненьня паліцыянты бандытамі“.

Пералічаныя ў гэнай зацемцы і абвінавачаныя ў разбойствах: Станіслаў Славэцкі, Пётра Ленартовіч, Часлаў Мужын, Міхал Манько, Аляксандра Смалюк, Антон Марцінкевіч, Антон Тэрлецкі, Ян Новакоўскі, Ільдефонс Гэйбо, Станіслаў Лабунскі, Антон Борэйко і Уладыслаў Гедройць—ніколі ня служылі ў радох Дзяржаўнае Паліцыі Віленскага Ваяводства.

(Подпіс неразборчыма)

Ваяводзкі Комэндант П. П.

НАШАЯ ПОШТА.

Гэтаму ў Берасьці: Ня ведаем як дастаць апошнія нумары „Крывіча“, бо прысыланы не яго ў Зах. Беларусь забаронена і спосабам нелегальным ён таксама не пашыраецца.

Дасталі:

Ац: Якуба Куліка 4 зал., Пракопа Соломянкі 2 зал., Сяргея Новікава 2 зал., Ігната Юрэвіча(?) 2 зал., Г. Кашыца 2 зал.

ЗАГАДКІ.

14. Носік стальны, хвосцік льняны.
15. Ляцелі гускі, дубовыя наскі, кажаныя шыйкі і кажучь: „то-то му, то-то мы“.
16. Чатыры паненачкі пад адным каплялюшыкам стаяць.

Пачынаючы з гэтага нумару, Рэдакцыя за кожнаю адганаю загадку дае „Беларускі Народны Календар“ на 1927 год не за паўцаны, а за дзьве трэці цаны.

Адгадкі загадак з № 32: 9) конь, 10) серп, 11) журавель (сьвіршыя) ўзімку, 12) гаршчокі 13) сані.

Загадкі з № 31 адгадалі: М. Плехтаў, Я. Дайнавец, М. Грыб, В. Ліцьвінчык, П. Ільлюкевіч, А. Шчасная, Я. Мартышэнка—па 2 загадкі. Г. Буцьвінэвак—1 загадку.

Адгадкаю на загадку 8) у № 31 апрача „мяліца“, можа быць яшчэ — званок, гармонік, цёрніца.

Падавайце дэкларацыі на беларускія ўрадовыя школы!

Дэкларацыі і ўсе інструкцыі на жаданьне высылае:

- a) Беларускі Інстытут Гаспадаркі й Культуры (Wilno, Zawalna 7 m. 8) і
- b) Т-ва Беларускай Школы (Wilno, Wileńska 12 m. 6).